

ZMENY V ZOZNAME ZAKÁZANÝCH LÁTKOK A METÓD 2023

Svetová antidopingová agentúra (WADA) vydala pre rok 2023 nový Zoznam zakázaných látok a metód ([anglická verzia](#)), ktorý nadobudne platnosť 1. januára 2023.

Nový Zoznam zakázaných látok a metód publikuje WADA každoročne v predstihu, aby tak poskytla čas športovcom, ako aj ich trénerom, lekárom, fyzioterapeutom a ďalšiemu podpornému personálu športovcov oboznámiť sa s prípadnými zmenami pred začiatkom jeho platnosti.

Zoznam uvádza látky a metódy, ktoré sú:

- zakázané trvalo (počas aj mimo súťaže),
- zakázané iba počas súťaže,
- zakázané v určitých športoch.

Zoznam však nie je konečný, t. j. väčšina skupín obsahuje iba príklady zakázaných látok. Zakázané sú však aj látky, ktoré majú obdobné chemické štruktúry alebo biologické účinky ako tie, ktoré sú na Zozname menovite uvedené.

Súčasťou Zoznamu zakázaných látok a metód je aj **monitorovací program** - látky, ktoré nie sú zakázané, WADA len monitoruje ich prítomnosť v biologických vzorkách.

POZOR!

Zoznam zakázaných látok a metód je záväzný počas celého roka pre všetky športy.

Antidopingová agentúra Slovenskej republiky ako národná antidopingová organizácia, v súlade so znením Svetového antidopingového kódexu WADA, Medzinárodného dohovoru proti dopingu v športe UNESCO a Dohovoru proti dopingu Rady Európy každoročne zverejňuje Zoznam zakázaných látok a metód aj v slovenskom jazyku.

ZMENY V JEDNOTLIVÝCH SKUPINÁCH ZAKÁZANÝCH LÁTKOK A METÓD

TRVALO ZAKÁZANÉ LÁTKY

Zmeny v skupine S1. ANABOLICKÉ LÁTKY

- Do podskupiny S1.1 (Anabolické androgénne steroidy) bol pridaný **androst-4-én-3,11,17-trión** (11-ketoandrostendión, adrenosterón) a **17 α -metylepitiostanol** (epistan).
- Do podskupiny S1.2 (Iné anabolické látky) bol pridaný beta-adrenergný agonista **raktopamín**, ktorý je v niektorých krajinách schválený na zvýšenie rastu svalovej hmoty u hospodárskych zvierat.
- Do podskupiny S1.2 (Iné anabolické látky) boli ako príklady selektívnych modulátorov androgénových receptorov pridané látky **S-23** a **YK-11**.

Zmeny v skupine S4. HORMONÁLNE A METABOLICKÉ MODULÁTORY

- Podskupina S4.3 . (Látky brániace aktivácii aktivínového receptora IIB) bola aktualizovaná tak, aby zahŕňala protilátky prekursorov myostatínu - ako príklad bol pridaný **apitegromab**.

Zmeny v skupine S5. DIURETIKÁ A MASKOVACIE LÁTKY

- Ako ďalší príklad zakázanej látky bol pridaný **torasemid**.
- Objasnilo sa, že **pri súčasnom lokálnom očnom podaní inhibítora karboanhydrázy** (napr. dorzolamid, brinzolamín) **alebo lokálnom podaní felypresínu v dentálnej anestézii spolu s látkami, pri ktorých sa zohľadňuje prahová hodnota** (formoterol, salbutamol, katín, efedrín, metylefedrín a pseudoefedrín), **sa udelenie terapeutickkej výnimky nevyžaduje**.

TRVALO ZAKÁZANÉ METÓDY

Zmeny v skupine M1. MANIPULÁCIA S KRVOU ALEBO KRVNÝMI ZLOŽKAMI

- Ako príklad umelého zvyšovania pľúcneho prestupu, prenosu alebo prísunu kyslíka bol pridaný **voxelotor**. Dokáže totiž meniť schopnosť hemoglobínu uvoľňovať kyslík v tele, čím sa zvýši arteriálna saturácia kyslíkom. Jeho vedľajším účinkom je zvýšenie sérového erytropoetínu, čo má za následok vyššiu koncentráciu hemoglobínu u zdravých jedincov.

LÁTKY ZAKÁZANÉ POČAS SÚŤAŽE

Zmeny v skupine S6. STIMULANCIÁ

- **1,3-dimetylamylamín** a **1,3 DMAA** boli pridané ako alternatívne názvy pre 4-metylhexán-2-amín; **1,4-dimetylamylamín** a **1,4-DMAA** boli pridané ako synonymá pre 5-metylhexán-2-amín.
- Do podskupiny S6b. (Špecifikované stimulanty) bol pridaný **solriamfetol**, ktorý pôsobí ako inhibítor spätného vychytávania dopamínu a norepinefrínu. To má za následok zvýšenie hladín týchto neurotransmiterov v mozgu, vedúce k stimulačným behaviorálnym účinkom.
- V rámci výnimiek imidazolínových derivátov bol pridaný **tetryzolín**. Okrem toho sa objasnilo, že **ušné podávanie derivátov imidazolínu nie je zakázané**.

Zmeny v skupine S7. NARKOTIKÁ

- Tramadol je už niekoľko rokov súčasťou monitorovacieho programu WADA. Údaje z jeho monitorovania vo vzorkách športovcov naznačujú jeho zneužívanie najmä v športoch ako cyklistika, rugby a futbal. Riziko fyzickej závislosti v závislosti od dávky a možné predávkovanie vo všeobecnej populácii viedlo k tomu, že tramadol, rovnako ako mnohé iné opioidy patrí v mnohých krajinách ku kontrolovaným látkam. Výskumné štúdie financované WADA zároveň potvrdili potenciál tramadolu zvýšiť fyzický výkon v športe a v dôsledku toho bolo navrhnuté zaradiť ho do zoznamu zakázaných látok v roku 2023. Výkonný výbor WADA na svojom zasadnutí 23. septembra 2022 **schválil zákaz užívania tramadolu počas súťaže**. S cieľom dôkladne odkomunikovať túto zmenu a poskytnúť dostatok času na informovanie verejnosti a vzdelávanie, sa však výkonný výbor rozhodol **implementovať účinnosť tohto nového pravidla až od 1. januára 2024**. Jednoročné oneskorenie v implementácii umožní športovcom a zdravotníckemu personálu sa s touto zmenou lepšie oboznámiť, laboratóriá budú mať dostatok času na aktualizáciu analytických postupov a športové organizácie túto zmenu zaradia do svojich vzdelávacích plánov.

Zmeny v skupine S9. GLUKOKORTIKOIDY

- Objasnilo sa, že **ušné podávanie glukokortikoidov nie je zakázané**.

LÁTKY ZAKÁZANÉ LEN V URČITÝCH ŠPORTOCH

Zmeny v skupine P1. BETA-BLOKÁTORY

- Na žiadosť Svetovej federácie minigolfu (WMF) bolo dohodnuté **zaradenie minigolfu medzi šport, v ktorých sú betablokátory zakázané**. Zručnosti potrebné pre minigolf sú podobné ako v športových disciplínach, kde sú betablokátory zakázané.
- Na žiadosť Svetovej federácie pod vodou (CMAS) budú **betablokátory zakázané mimo súťaže, ako aj počas súťaže vo všetkých subdisciplínach freediving, spearfishing a strelby na terč**.

MONITOROVACÍ PROGRAM

- **Dermorfín a jeho analógy** boli zaradené do monitorovacieho programu pre sledovanie ich možného zneužívania počas súťaže.
- **Analógy GnRH** boli pridané do monitorovacieho programu pre zistenie možného zneužívania **u žien mladších ako 18 rokov počas aj mimo súťaže**
- Na zistenie možného zneužívania v športe bol do monitorovacieho programu zaradený aj **hypoxén** (polyhydroxyfenyléntiosulfonát sodný).

Spracovala: *PharmDr. Kamila Chomaničová, PhD.*